

آموزش دختران سلامت روان جامعه را تضمین می‌کند

وظیفه خانواده‌ها و نهادها در قبال نبود ابزار آموزشی چیست؟

شهربانو

۲۹ شهریور ۱۴۰۰
شماره ۳۸۵

(۶)

مهتاب علی‌نژاد
جامعه‌شناس

این روزها خبرها را که مرور می‌کنیم به واسطه نزدیک شدن به ماه مهر، تیرهای متعددی در اخبار اجتماعی به مقوله سال تحصیلی و فرایند آموزشی پیش رو اختصاص یافته است. از جمله غیرحضور بودن مدارس تا پایان واکسیناسیون دانش‌آموزان، تحویل کارنامه تحصیلی به پدران و محرومیت مادران از دریافت کارنامه تحصیلی فرزند، ایرادهای ساختاری آموزش غیرحضور و غیره. خبر غیرحضور بودن فرایند آموزش مدارس در سال تحصیلی جاری با توجه به شرایط بحرانی کرونا پیش‌بینی می‌شد، اما آنچه در میان اخبار نهاد آموزشی و دغدغه‌های خانواده‌ها پیش روی دیده‌بان‌های مسائل اجتماعی و مددکاران اجتماعی قرار می‌گیرد چند گام عمیق‌تر از خبرهای رسانه‌ای است. آنان به مواردی می‌اندیشند که در لایه‌های زیرین خبرها پنهان است، به آنچه کمتر تیتیر می‌شود اما بیشتر زندگی آموزشی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار داده است یا می‌دهد.

اندیشیده است؟ در سطح جهانی، بنابر اعلان یونسکو، ۱۱ میلیون دختر بعد از شروع کرونا مدرسه‌ها را ترک کرده‌اند و بازگشتن آنان به حوزه تحصیل دشوار به نظر می‌رسد. آیا نهاد آموزشی جامعه ما مطلع است که چه میزان از این دختران متعلق به جامعه ایرانی هستند؟ ۱۱ میلیون دختر یک رقم ثابت نیست. این تعداد در نسل بعد منتشر می‌شوند. در واقع ۱۱ میلیون مادر (در صورتی که همه این دختران در آینده تصمیم به فرزندآوری داشته باشند) از مسیر آگاهی یافتن و خردورز شدن باز مانده‌اند. این یک فاجعه نسلی در فرایند فرزندپروری قلمداد خواهد شد. جدا از آن، یک شکاف شایان توجه در حوزه عدالت جنسیتی است. پر واضح است که زندگی در دنیای امروز و آینده مستلزم سطح مشخصی از دانش است.

➤ نبود آموزش سلامت روان دختران را از بین می‌برد

امروزه با توجه به بحران اقتصادی ای که همه خانواده‌ها درگیر آن هستند، نمی‌توان از والدین انتظار داشت امکانات آموزشی ضروری شرایط کنونی را فراهم آورند اما یک ضرورت است که نهاد آموزشی به عنوان متولی امر آموزش همگانی به ارائه طرح‌های واقع‌گرایانه که میزان نابرابری اجتماعی در دسترسی به منابع و امکانات برای همه دختران را بکاهد همت کند. بدون فراگیری دانش اولیه، در بلندمدت، سلامت روانی دختران و متعاقب آن سلامت روانی جامعه را با اختلال روبه‌رو می‌سازد. بدین ترتیب، جامعه بخشی از نیروی فعال خود را از بستر فعالیت‌های جمعی دور می‌کند و دورماندن از جامعه برای انسان که موجودی اجتماعی است نوعی مرگ تدریجی پویایی محسوب می‌شود. نسل دوم فرزندان احتمالی دانش‌آموزان امروزی هستند که از تحصیل محروم شده‌اند. آنچه امروزه یک ضرورت اجتماعی کتمان‌ناپذیر و فوری است ورود نهاد آموزشی به رفع نقص‌ها و کاستی‌های مدارس برای ارائه خدمات آموزشی مناسب با شرایط است. بحران کرونا می‌تواند هشدار مناسبی برای سایر بحران‌های احتمالی در آینده باشد که سیستم آموزشی و فرایند معمول آموزش را به چالش خواهد کشید.

➤ آیا نیکوکاران به‌تنهایی می‌توانند مشکل را حل کنند؟

شما به عنوان یک مادر، علاوه بر حساسیت نظری که بر فرایند آموزش فرزند خود از طریق مدرسه دارید، چگونه می‌توانید مسئولیت اجتماعی خود در برابر سایر دختران دانش‌آموز را متعهدانه انجام دهید؟ با مطالعه گری سیستمی، از طریق انجمن اولیا و مربیان تعداد دانش‌آموزانی را که به واسطه فقدان امکانات مجازی از تحصیل باز مانده‌اند به مدرسه اطلاع دهید و پیگیر باشید تا مدرسه از سازمان آموزش و پرورش مطالبه‌گر شود که چگونه این مضل اجتماعی در امر آموزش را مرتفع خواهد ساخت. چالشی که در سالیان گذشته وجود داشته است این است که انجمن والدین سعی می‌کنند این مشکل را از طریق نیکوکاران به صورت مقطعی حل کنند. این امر سبب شده است نخست جمعیت کوچکی از ترک تحصیل‌کنندگان را شامل شود. دوم، به عنوان مسئله‌ای اجتماعی مطرح نشود و راهکاری بلندمدت و جامع برای آن اتخاذ نگردد. خردمندانه به راهکار ریشه‌ای بیندیشید و مطالبه‌گر باشید.

➤ ابزار آموزشی برای آموزش غیرحضور چه شد

سال گذشته خبرهای زیادی درباره نبود ابزار آموزشی و تلفن همراه برای آموزش غیرحضور شنیده شد. دانش‌آموزانی که به واسطه نداشتن اینترنت یا تلفن همراه یا هردو از ادامه یا آغاز تحصیل بازماندند، دانش‌آموزانی که عموماً در آمار رسمی وجود خارجی ندارند. اگرچه سال گذشته تعداد زیادی از نیکوکاران یا مدیران مدارس در جهت تأمین نیازهای آموزشی دانش‌آموزان همت کردند، نمی‌توان گفت میزان دسترسی دانش‌آموزان به ابزار آموزشی برابر بوده است. فشارهای روانی ناشی از نابرابری اجتماعی تحصیلی اگر چه برای همه دانش‌آموزان یکسان به نظر می‌رسد، تفاوت‌های فاحشی هم داشته است.

در مقطع دبستان، ناکامی در دستیابی به امکانات برای هر ۲ جنس دختر و پسر نسبتاً یکسان است اما با گذار به دوره اول دبیرستان یک ضرورت اجتماعی در نهاد آموزشی ایجاد می‌شود. این دوره هم‌زمان است با آغاز دوره نوجوانی و حساسیت‌های ناشی از فرایند بلوغ. به طور روان‌شناختی در اکثریت موارد حساسیت‌های مقایسه‌گر در میان دختران افزایش بیشتری در مقایسه با پسران دارد. این در حالی است که به طور تاریخی دختران در نظام اختصاص امکانات و ایجاد محدودیت‌ها در مقایسه با پسران در یک نابرابری اجتماعی و فرهنگی جهانی زندگی می‌کنند. از سوی دیگر، به دلیل اینکه انتظارات اجتماعی برای تربیت نسل‌های جدید همیشه بر ذهن دختران بیش از پسران سنگینی می‌کند و آنان در آینده و با ورود به زندگی مشترک باید پرورش یک نسل را بر عهده بگیرند، جانماندن دختران از فرایند تحصیل به امری حیاتی برای بقای سلامت اجتماعی و پویایی جامعه تبدیل می‌شود.

➤ نسل پویا و انتظارات از زنان

مادران خردورز از مسیر دانش‌آموختن و آگاهی یافتن به خردمندی رسیده‌اند. مسیر آموزش که مخدوش باشد، امکانات آموزشی که در اختیار همه قرار نگیرد و دختران که از ابزارهای آموزشی و شرایط آموختن محروم شوند، علاوه بر نسل خودشان، یک نسل بعد از آنان نیز در مخاطره قرار خواهد گرفت. شما به عنوان یک مادر میزان و چگونگی دسترسی فرزندتان به ابزار آموزشی را که نیاز این روزهای غیرحضور شدن آموزش است چگونه ارزیابی می‌کنید؟ دانش‌آموزان بسیاری در طول سال گذشته برای دسترسی به شبکه آموزشی مدرسه از تلفن همراه مادر خود استفاده کرده‌اند. قرار داشتن در رده سنی نوجوانی و حساسیت‌های این دوره سنی دختران بسیاری را با مسئله ممنوعیت داشتن تلفن همراه از سوی خانواده روبه‌رو ساخت چون خانواده به دلیل نداشتن اطلاع و دانش، برای مدیریت استفاده فرزندشان از اینترنت، از ابتدا مسأله را با محرومیت او از داشتن تلفن همراه برای خود حل کردند.

➤ ۱۱ میلیون دختر در جهان از تحصیل بازماندند

دانش‌آموزانی که در خانواده‌شان تلفن همراه هوشمند موجود نبود و امکان دسترسی حتی تحت نظارت مادر به کلاس درس را نیز نداشتند. نهاد آموزش و پرورش با گذشت یک سال تحصیلی در بحران، آیا فکری برای سال جاری